

močno deželno vlado, ki bi gotovo ljubezniveje in pametneje za deželo skrbela, tedaj bi tudi imeli primeren deželni zbor, primerne postave, hitro, cenejo, nepristransko upravo. Vse bilo bi jasno in gladko. S sv. Cerkvijo bil bi mir, ker bi se njej pustile njene pravice, zavodi in premoženje. Z narodi bi ne bilo nobenih preprirov, ker bi se jim narodne pravice priznale in varovale po narodnih svetovavnicah v deželnem zboru in narodnem oddelku pri deželski vladi. Takšna deželna vlada in deželsko postavodajalstvo bi zamoglo res hudo braniti, dobro storiti. Vsestransko blagostanje bi zavladovalo, kder sedaj gledamo samo žalost in bedo. Država opirajoča se na močne in zadovoljne dežele bi se zopet ukrepila. Takšna, slavna gospoda, je samostalna ali autonomna uprava, katere se veliki politični otroci toliko bojijo.“

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Kmetijska napredovalna šola pri sv. Juriji na južni železnici.

Pretečeno jesen se je pri nas osnovala kmetijska napredovalna šola; prvi tečaj se je začel oktobra 1879 in končal 25. marca 1880. Drugi tečaj se zopet prihodnjo jesen prične in bo trajal 5 mesecev kakor prvi. Na teden se je podučevalo 4 ure in sicer ob četrtek in nedeljah pa tudi semtertje ob praznikih. Zbralo se nas je bilo precej učencev od 15—20 let, nekteri smo od kraja malo veselja do šole kazali; a dalje smo šolo obiskovali, večje veselje smo imeli do nje, ker videli smo, da nas učitelji v dobrem skrbno podučujejo; prišli so tudi, kedar je čas dopuščal, blag. g. Dr. Ipavie v šolo in so nam mnogo dobrega razjasnili. Nismo se zastoj šole veselili; pridobili smo za naše prihodnje življenje mnogo koristnih vednostij. Škoda, da je toliko mladenčev pretekli tečaj zanemarilo; marljivi obiskovalci preteklega tečaja bi jim svetovali, naj bi v prihodnje ne zamudili lepe priložnosti se kaj koristnega naučiti. — Ni le bilo zadosti, da smo se pridni obiskovalci tega tečaja veliko lepega naučili, obdaruili so nas tudi zadnji dan prvega tečaja blag. g. Dr. Ipavie, krajni šolski nadzornik, po sklepu slavne občine in krajn. šolskega sveta za naše pridno obiskovanje z različnim orodjem, koje v sadunosnikih in vinogradih izvršno rabiti moremo. — Sadjereje in čebelarstva se bomo tudi ob nedeljah in sploh za ta praktična opravila v primerem času še dalje vadili in učili. Po zimi so se nam tudi iz šolske bukvarnice knjige posojevale. Izrekamo tedaj presrečno zahvalo vsem učiteljem, in slav. krajnemu šolskemu svetu za osnovanje te nam potrebne kmetijske napredovalne šole. Ker nam ni lahko mogoče kmetijsko šolo v Gradci ali vinorejsko šolo v Mariboru obiskovati, prevzeli so prostovoljno naš g. učitelj Dobnik v porazumlji s součitelji in krajnim nadzornikom nalogo se z nami

učenci ob primernih časih izletov udeležiti. Prvi izlet bil je 21. marca na Blagovno. Blag. gosp. baron Berks so nam o ribarstvu prav lepo in natanko razlagali; kazali so nam v utici na potoku, v kojej so imeli ribjo zalego, kako se ribja zalega v prvih osmih tednih goji, in kako se ribje ikre pridobijo itd. Govorili so o drenaži, pokazali nam orodje, s kojim se jarek naredi in kako se naredi; videli smo tudi glinaste cevi, skoz koje se iz močvirja voda izteka. Pokazali so nam dalje še raznih strojev, koji kmetijstvu izvršno ugajajo. Peljali so nas tudi v žitnico, kazali nam boljšega plemena žitna semena in nas z njimi obdarovali, da tudi mi doma tega semena vrednost od našega navadnega spoznavamo. Za to prijazno dejanje izrekamo jim srčno zahvalo! V trg vrnivši se ogledovali smo tu in tam ob cestah sadunosnike in pogovorili pomanjkljivo izrejo dreves in neprilichno lego gnojšča pri posameznih kmetih.

(Dalje prihodnjič.)

M. Dober pomoček zoper razni mrčes na rastlinah posebno zoper listne uši. Kakor so skušnje pokazale, je voda, v kateri se je listje in steblice od paradižnega jabelka kuhalo, ako se z njo, ko se je izhladila, rastline od mrčesa napadene poskropijo, dober pomoček, ki nekteri mrčes prežene, drugi pa celo usmrti brez vse škode za poskropljeno rastlino. Mrčesje namreč ne more duh take vode prenašati, ter ga čistejše prežene ko dim, vmivanje in drugi pomočki. Tako se pripoveduje, da so vsled nemarnosti črne listne uši vse kamelije, ki jih je bila vrtnarska topla hiša polna, napadle in žugale vse prelepe cvetlice pokončati. Ko so jih pa bili z vodo paradižnih jabelk dvakrat dobro poskropili, vse so preminile. Pomoček je lahek in vreden, da se v potrebi poskusi.

M. Klorovo apno miši preganja. Kdor si hoče kako blago, žito, ali kar si bodi s klorovim apnom miši varovati, mora klorovega apna v plitve skledice, morda v podstave cvetličnih loncev, nastiti in blizo varovanega blaga postaviti. Klorovo apno je zdravju škodljivo in varovati je treba, da se ga med živež kaj ne raztrosi. Zato je dobro klorovo apno v skledici s kosom strešne opeke rahlo pokriti. Ako se je apno že izkadilo in nič več ne diši, se mora ali z novim nadomestiti ali pa vsaj z jesihom ali vodo namočiti.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Preskuševanje vina.) Na belo nedeljo smo se sešli, da bi napravili prvi poskus z našim vinom, t. j. z vinsko razstavo v malem, koje namerjava naša gospodarska podružnica vsako leto po bratvi in spomladi osnovati. Že pri totem malem poskusu smo se marsičesa naučili, marsikaj opazovali, kar nam poprej ni bilo znano, namreč razločke vina iz posameznih bregov,

Mnogi vinogradar se je tudi prepričal, da ne zadostuje samo le opraviti bratvo in spraviti vino v posodo, ampak, da še tudi v posodi ga mora obravnavati. Ta obravnava ali umetnija je v pretakanju vina. Najprimernejši čas za pretakanje vina je tiho mirno vreme, bodi pozimi ali poleti, in visoka ali močnateža zrakova, katero nam kaže vremenik ali barometer. Kedar barometer stoji nekoliko dni (3 ali 4) visoko, padajo vse težejše drožene tvarine, katere med vretjem v vinu plavajo, v posodi na dno, in vino postane čisto od vseh glivic ali malih droženih mehurčkov, ki se morajo od njega odstraniti; tako ostane vino zdravo in okusno. Druga reč pa pri našem ljutomerskem vinu je, da se mora v prvem letu najmenje 3 ali 4krat ob primernem vremenu pretočiti. Tako se sčisti in dobi okus po starini. Ni treba čistiti ga z ribjim klemjem ali drugimi rečmi. Nevajen kletar si utegne tako le vino pokvariti. Toliko smo zadnjic zapazili in ako se bomo večkrat shajali in preskuševali vina, bomo še marsikaj zamogli popraviti in drug od drugega učiti se. Za preskuševanje bilo je razpostavljenih 17 vrst vina iz raznoterih bregov. Preskuševalna komisija, obstoječa iz gospodov M. Zemljiča, Iv. Vaupotiča, Iv. Huberja, Iv. Kukovec in g. Ivan Haložana, je razdelila vino na 5 razredov tako, da v I. razred spadajo najboljše, v V. pa lahka vina. V I. razred vrščena so vina iz bregov: 1) Železne duri, posestnik Iv. Kryl v Ljutomeru. 2) Slamnjak, razstavil je Iv. Haložan v Radomerju. 3) Radomerščak pos. A. Bežan v Šalincih. 4) Brebovnik, pos. Andrej Mihelič v Mali nedelji. 5) Stara gora pos. Iv. Kukovec v Ljutomeru. V II. razred: 1. Železne duri, pos. Iv. Cimerman na Krapji. 2. Železne duri, razstavil Iv. Haložan v Radom., 3. Stročji breg (slavičja graba) pos. Iv. Misleta v Babincih. 4. Ilovec, pos. Vido Špindler na Krapji. V III. razred: 1. Žerovinščak, pos. Jož. Cimerman na Krapji. 2. Stročji breg (slavičja graba), pos. Ig. Mohorič na Podgradju. 3. Stročji breg (rizlec) iz te same gorice. IV. razred: 1. Čuber, pos. M. Krajnc v Babincih. 2. Moravski vrh, pos. A. Božič v Radoslaveih. V V. razred vrščen je bil samo le en dolivek vina.

Iz ptujske okolice. (Novi krompir „kop-sel-na ponudbo.“) V Slov. Gosp. sem lani v štev. 15. bral o skušnjah, katere so naredili gospodje vitez plem. Hempel, Veningerholz, Mille-moth in Dietinger. Vsled tega sem si naročil vagon od ene sorte navedenih sort po imenu „kop-sel“ ter storil z njo poskušnjo in bil z uspehom jako zadovoljen; priznati moram, da je ta sorta krompirjeva mimo našega domačega, kar zadeva rodovitnost, trpežnost in dobroto, mnogo boljša; pridelal sem od enega vagana 10 drugih in to v jako slabi zemlji; opozorujem tedaj vse gospodarje, naj bi poskusili s to sorto, ker je vse pri-poročbe vredna. Pri grof Heinrich Attemsovi seme-

norejski štaciji v Gradci velja 5 kilo tega krom-pirja 80 kr., pri meni se pa dobi ravno ta množina po 50 kr in sicer zato, da bi jih leži večina po-skusila jaz pa nekoliko pripomogel k zboljšanju kmetijstva. Tudi nektore kilo topinamburja, kateri še tudi v najrevnejši zemlji obilno obrodi, kakor tudi najnavadnega domačega krompirja, imam več vagonov za oddati. Naslov se glasi: Jan. Vido-vič, srenjski predstojnik v Sobetincih, pošta: Mosch-ganzen.

Iz Ljubljane. (Slovenska Talija), t. j. zbirka dramatičnih del in iger, katero na svetlo daje dramatično društvo v Ljubljani. Do sedaj izišli so: 1. vezek. Priročna knjiga za glediške diletante. Cena 50 kr. Od poznejših vezkov so pošli: 3., 4., 5., 7. in 8. vezek; v ostalih so na-tisnene sledeče gledališke igre: (B. = burka; V. = vesela, R. = resna, Ž. = žalostna igra; O. = opereta. Številke za le-temi črkami kažejo število aktov.) — Ultra! (B. 1.) — Na mostu. (B. 1.) — Gospod Čapek. (V. 1.) — Belin. (O. 1.) — Graš-čak in oskrbnik. (R. 4.) — Serežan. (O. 1.) — Svoje glavneži. (V. 1.) — Roza. (V. 3.) — Klobuk. (V. 1.) — Ptičnik. (O. 1.) — Išče se odgojnik. (R. 2.) — Zabavljica (V. 1.) — Zakonske nad-loge. (V. 1.) — Poglavje I, II. in III. (V. 1.) — Mutek. (V. 1.) — Telegram. (V. 1.) — Sam ne vé kaj hoče. (B. 1^{1/2}.) — Ona me ljubi. (V. 2.) — Gospod režiser. (Saljiv prizor.) — Uskok. (V. 1.) — Vdova in vdovec. (V. 1.) — Visoki C. (V. 1.) — Gorenjski slavček. (O. 2.) — Požigalčeva hči. (R. 5.) — Umetnost in narava. (V. 4.) — Zapravlji-vec. (Čarobna igra. 3.) — Pokojni moj. (V. 1.) — Lornjon. (R. 1.) — Gospá, ki je bila v Parizu. (V. 3.) — Na kosilu bom pri svoji materi. (V. 1.) — Brati ne zna. (B. 1.) — Gospoda Kodelja pri-dige izza gardin. (V. 1.) — V spanji. (V. 1.) — Kovarstvo in ljubezen. (Ž. 5.) — Donna Diana. (V. 3.) — William Ratcliff. (Ž. 1.) — Gluh mora biti. (B. 1.) — Ženska borba. (V. 3.) — Ogenj ni igrača. (V. 3.) — Ena se joče, druga se smeje. (R. 4.) — Garibaldi. (B. 1.) — Marija Magdalena. (Ž. 3.) — Tri Vile. (V. 2.) — Srce je odkrila. (V. 1.) — Pes in mačka. (V. 1.) — Cvrček. (R. 5.) — Lowoodska sirota. (R. 4.) — Trnje in lavor. (R. 2.) — Doktor Robin. (V. 1.) — Pesek v oči. (V. 2.) — Kozarec vode. (V. 5.) — Igralka. (V. 1.) — Dva gospoda pa jeden sluga. (B. 1.) — Star samec. (R. 2.) — Stara mesto mlade. (V. 1.) — Gringiore. (R. 1.) — Ena se mora omožiti. (V. 1.) — Berite „Novice“! (V. 1.) — Dva zeta. (V. 1.) — Nemški ne znajo. (B. 1.) — Ženski jok. (V. 1.) — Moja zvezda. (V. 1.) „Sloven-ska Talija“ je na prodaj v Ljubljani, pa se lahko tudi naroči naravnost od Dramatičnega društva v Ljubljani. Kdor si naravnost od društva naroči vse prej navedene knjige, katerim je v knji-gotržtvu cena 18 fl. 55 kr., jih dobi za znižano ceno 14 fl. Če se od društva vsaj za 4 fl. knjig naroči ob enem, društvo popusti 20% navadne

cene, ki je ustanovljena posameznemu vezku in na zavitku tiskana. Narodnim društvom, katera provajajo gledališke igre, je priporočati, da si od vsake igre, ki jo hoté igrati, omislijo celo garnituro, t. j. toliko knjižic, kolikor jih je igralcem treba o provajanju; cele tiskane igre nčeti se igralcem mnogo bolje ustrezajo, kakor same izpisane naloge, vrhu tega pa so še cenejše.

Iz Gorice pri Dobrni. (Pritožba rokodelca.) Huda zima prizadajala nam je veliko težav. Krompir, repa, korenje itd., tega nam je pomrznila polovica; celó vino po kletah je „kipelo“ vsled mraza. Kakor se pa na svetn vse menja, tako je vbogi kmetič z imenitnim gospodom vred včakal prijetnejše dobe — spomladi, kar si je pač menda že vsakdo voščil to pa ne le zavoljo samo toplejšega vremena, ampak tudi glede denarnih zadev. Vinogradnik in poljedelec sta res na delo privabila dninarja; ta je prišel in se trudil jeden dan, dva, cel teden in še po več časa. Koliko si je pa prislužil, o tem mu je že zdavnej zaračunal nev-krotljivi želoдец, ki od človeka zahteva največje število denarja. Nič bolje ne godi se rokodelcem. Tudi ta mora pomagati kmetu. Kaj pa gostokrat dobi za svojo pomoč? Kjer nič ni, ne moreš nič vzeti. Pred desetletjem, če je obrtnik prodal poizvod svojega dela, dobil je gotovo plačilo in se mu je godilo precej dobro. Kako pa danes? Rokodelec napravi kako reč, ki ga stane n. pr. 5 fl. Bili so časi, ko je za njo dobil 8—10 fl. Ako to sedaj proda, — sreča njegova, če nima zgube; ubog rokodelec ne more tekmovati z bogatim fabrikantom. Kako pa dobiti zaslužek? Kmet je delo naročil, ko še v roki ni imel denarja; delo je opravljeno, a delavec mora na plačilo čakati z upanjem, da bo vsaj enkrat prišel dotični trenotek. Gospodar potrebuje znovič opravila pri svojej hiši ter najme drugega delavca, saj jih je na izbiri; onega, kteremu je dolžen, ne upa ali noče več klicati. Z novim rokodelcem napravi račun, ki je podoben prvemu. Ker pa brez obrtnikov obstati ne more, pa da bo jih v drugič zamogel dobiti, za to se poda k sosedom iskat denarne pomoči. Dogovorjeni dan za povračilo je napočil, toda — dolžnika ni. „Ko nimam denarja, pa tudi posojevalcu ne dam, ne vrnem“. Po takem izgovoru se prerado prigodi, da je po tem takih „prijeteljev“ prva pot do gosposke, da se pravica tam poišče in iztirja, včasih še le po dolgem pravdanju.

Človek z majhnim dolgom posebno dan današnji lahko pride ob vse svoje premoženje. Pa kdo je temu kriv? Prav tisti, ki tako samosvojno govori namesto da bi šel malo poprosit za potrpljenje ter tako nepriličnih zadreg rešil sebe, dobrotnika pa obvaroval nepotrebnih potov in skrbi. To nas žali Bog uči skušnja. Ali menda bo obrtnikom po deželi dajala zaslužka mestna gospoda? Namesto odgovora le kar prst črez ustnice! Ravno ta s kmetskimi žulji zasluženi denar spravlja v ptuje kraje, ga daja v roke ptujcem. Bi li se totemu

pogubnemu stanju dalo v okom priti? Združene zastopnosti in medsebojne pravice je treba. Če nam ljubi Bog ne bode pomagal, bo vse šlo rakovo pot. Za pripravljauje živeža potrebni krajecar še bo se nas bolje bal, ako bomo ga doktorjem in mestnim krčmarjem nosili od kmetov, kakor vrabec zrno iz prosišča. To od jedne strani. Ker pa kmet mora preživiti vse ljudi, gospoda v pisarnici kakor berača ob cesti, to je neobhodno potrebno in že skrajni čas, da se za poljedelca poišče pot do boljšega stanja, da ne bode moral le plačevati a pomanjkanje trpeti on in njegovi pomočniki, delavci, obrtniki. To od druge strani. Kmet je podlaga družbinskemu življenju, je steber deželi in državi; če bo se njemu dobro godilo, bodo tudi drugi lahko dihal. Bog daj, da bi še za družbinskim mrazom kmalu prikazali se spomlad ljudskega blagostanja!

A. Preložnik, mizar.

Iz Središča. (Tukajšnji nadučitelj), g. St. K. bil je lanskega leta tožen in preko $\frac{1}{2}$ leta v preiskavi in torej ni smel v šolo. Pred 1 mesecem bil je g. nadučitelj nekriv spoznan, in vsi farani, ki imajo otroke za šola, bili so tega zelo veseli misleč, da bo od sedaj šola zopet v takem redu, v kakoršnem je bila prejšnja leta, ali pre-naglo veselje nas je ukanilo; g. nadučitelj nesme še sedaj v šolo in močno se govori, da ga bo sl. c. k. deželni šolski svet na zahtevanje okrajnega nad-zornika premestil. Ta slučaj bi res hudo zadel ne le g. nadučitelja samega, temveč tudi nas. G. nadučitelj ima namreč v občini Obrežje, kder je tudi odbornik, katero čast in zaupanje mu je občinstvo že pri večih volitvah izkazalo, precej obširno posestvo. Ako ga utegne sl. c. k. deželni šolski svet kam daleč premestiti, kako bo potem mogel ondi gospodariti? Da to, ako bo naš vrl g. nadučitelj prestavljen, tudi nas hudo zadene, je živa istina. On je namreč dober učitelj, blaga duša, ki ima vse lastnosti pridobiti do sebe ljubezen jemu v odgojo izročenih otrok. Že marsikateri njegovih učencev je prišedši na gimnazijo v Varazdin ondi za sprejem v prvi gimnazijalni razred skušnjo izvrstno prebil, postal dober dijak. Če bo g. K. prestavljen, zgubi cerkva spretnega organista, kojega utegnemo potem precej časa pogrešati. Zato želimo, da bi ostal pri nas še dalje kot učitelj in organist.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V državnem zboru raz-sajala je celi teden huda borba o proračunu za l. 1880 in o slabem finančnem stanju. Nemški usta-vaki so silno veliko prazne slame zmlatili, da bi dokazali, kako da so oni popolnem nedolžni. Zastonj bil je ves trud. Naši poslanci in pa mini-ster Kriegsau in grof Taaffe so jih krepko zavračali. Veliko so tudi upijali, da je „nemštvo v nevarnosti.“ Nekateri so uže Bismarka precej debelo na pomoč klicali ter vse porabili v to, da bi ministra Taaffeja podrli. Toda videti je, da